
TREĆI SIMPOZIJUM
"AKADEMIK BERISLAV BETA BERIĆ"
STANJE I PERSPEKTIVE STANOVNIŠTVA
AP VOJVODINE I SUSEDNIH REGIONA

Novi Sad, 10-11. novembar 2005.

U organizaciji Pokrajinskog sekretarijata za demografiju, porodicu i društvenu brigu o deci i Komisije za populacionu politiku Izvršnog veća APV, kao i Matice srpske i novosadskog univerziteta, u Novom Sadu je 10. i 11. novembra 2005. održan treći simpozijum o demografskom razvoju AP Vojvodine i susednih regiona.

Kao i prethodni, ovaj treći po redu simpozijum bio je najveći skup demografa u našoj republici, jer je prijavljeno 67 referata, među kojima je 14 iz inostranstva. Od tog broja, učesnici su imali priliku da čuju 55 izlaganja.

Cilj simpozijuma bio je da uporedi populacione procese u Vojvodini sa savremenim populacionim trendovima u republici i u okružujućim susednim

regionima. Ova saznanja treba da ukažu na sve posledice koje će depopulacija izazvati u budućnosti i da omoguće osavremenjivanje programa demografskog razvoja.

Tekuća starosno-strukturalna tranzicija olakšava zemljama u razvoju dosezanje milenijumskih razvojnih celjeva, kao što su poboljšanje ishrane, zdravlja, obrazovanja, ali ona neizbežno vodi i ka depopulaciji. Modernom svetu sve je jasnije da su ljudski resursi ograničeni i da svako promišljanje budućnosti mora voditi računa o minimumu stanovništva koji je potreban da održava postojeću infrastrukturu.

Danas se ponovo uveravamo da kupovina radne snage, kojoj pribegavaju bogate zemlje zapada, nije samoodrživo rešenje na dugi rok, jer promene lingvističke i kulturne kompozicije društva ne znače spontani nastanak multikulturalnosti. Aktualna događanja u Francuskoj to rečito potvrđuju. Zbog toga, nužno je pažljivo sagledati primenu raznih mera populacione politike, jer svaka od njih ima i prednosti i mane. Svaka od njih ispostavlja i troškove: finansijske, političke, građanske...

Ovogodišnji simpozijum bio je usredsređen na sledećih pet celina:

- Stanovništvo AP Vojvodine prema popisu 2002. godine,
- Program demografskog razvoja AP Vojvodine i susednih regiona,
- Budućnost stanovništva AP Vojvodine i susednih regiona,
- Strukture stanovništva,
- Demografsko stanje u susednim regionima.

Prva sesija simpozijuma posvećena je *stanovništvu Vojvodine prema popisu 2002.* i na njoj je predstavljeno 13 radova. U uvodnom izlaganju Branislav S. Đurđević govorio je o izazovima depopulacije u svetu, tj. o prednostima i manama starosno-strukturalne tranzicije, Radislav Bugarin je u svom referatu razmotrio neke karakteristike razvoja stanovništva Vojvodine, Ankica Kuburović predstavila je demografsku sliku porodice u Vojvodini prema popisu 2002. godine, Jelena Predojević predstavila je domaćinstva Vojvodine po tipu naselja na početku 21. veka, Ivo Marinić i Radislav Bugarin migracione karakteristike stanovništva Vojvodine, Slobodan Čurčić jednu malo poznatu migraciju ka Vojvodini od sredine 50-ih do sredine 60-ih godina, Goran Penev je ukazao na vojvođanske migracije tokom 1990-tih godina, kada je zabeleženo više doseljenih a manje odseljenih, Ivan Marinković predstavio je rad o nacionalno neizjašnjenim i neopredeljenim u Vojvodini 2002. godine, Sonja Jovanović i Jelena Lukić ispitivale su veze između broja stanova i broja domaćinstava koja u njima stanuju u AP Vojvodini, prema popisu 2002, Vesna Lukić i Dragana Matijević su na

primeru opština u Vojvodini sa najvećim udelom izbeglica ukazale na uticaj izbeglištva na dinamiku i strukturne karakteristike populacije, Karolj Mirnič pratio je kretanje školoobaveznog kontingenta u mađarskoj populaciji između dva popisa (1991. i 2002. godine), a Snežana Stojšin je ukazala na promene u kretanju stanovništva grada Novog Sada između dva popisa.

Druga sesija simpozijuma imala je 5 izlaganja i bavila se *budućnošću stanovništva Vojvodine i susednih regiona*. Nila Kapor-Stanulović je govorila o budućnosti stanovništva Vojvodine uz osvrt na neke indikatore kvaliteta života, Artur Bjelica i Nila Kapor-Stanulović razmatrali su potencijale, vrednovanja i faktore ograničenja reproduktivne funkcije kod mladih, Mirjana Rašević je ukazala na problem odlaganja rađanja u optimalnoj dobi života, kao osnovne demografske cene 1990-ih u Srbiji, Gordana Vuksanović je ispitivala transformaciju porodičnih odnosa i njen uticaj na prirodno kretanje stanovništva Vojvodine, a Boro Vujasin je govorio o mogućnostima razvoja stanovništva Vojvodine.

Na trećoj sesiji simpozijuma predstavljeno je 12 radova na temu *programa demografskog razvoja AP Vojvodine i susednih regiona*. Novka Mojić predstavila je program demografskog razvoja AP Vojvodine, a Gordana Kovaček-Stanić porodični zakon Srbije iz 2005. godine u kontekstu demografskog razvoja, Ana Gavrilović ukazala je na potrebe, mogućnosti i ograničenja u populacionoj politici lokalne samouprave, Emilija Nikolić-Čorić, Katarina Čobanović i Beba Mutavdžić istraživali su relaciju socio-ekonomskih i demografskih pokazatelja razvoja stanovništva Vojvodine, Mirjana Devedžić prikazala je promene u reprodukciji stanovništva Vojvodine, Marina Vojnović je govorila o reproduktivnom zdravlju i mladima, Miodrag Todorović i Olica Radovanović ukazali su na abortus, kao značajan problem javnog zdravlja i determinante biološke reprodukcije, Biljana Stanković istraživala je znanje, stavove i ponašanje mladih relevantnih za planiranje porodice, Vilmoš Križan govorio je o udruženjima velikih porodica kod nas i u Evropi, Risto Prentović o potencijalima predškolskih ustanova na planu demografskog razvoja Vojvodine, Emil Kamenov o ostvarivanju ciljeva populacione politike u predškolskoj ustanovi, Janko Drča o demografskom starenju stanovništva i socijalnoj zaštiti starih u Vojvodini, a Vladimir Nikitović ukazao je na proces demografskog starenja u Vojvodini i centralnoj Srbiji tokom poslednje dve decenije 20. veka.

Na četvrtoj sesiji, *Strukture stanovništva*, održano je 16 predavanja. Saša Marković govorio je o odnosu Matice srpske prema demografskoj strukturi stanovništva Vojvodine između dva rata, Jovan Plavša i Milka Bubalo-Živković postavili su pitanje koji etnicitet u Vojvodini ima najveću prosečnu starost, Dara Petković ukazala je na proces starenja stanovništva

Vojvodine, Zoran Milovanović je izvršio analizu starosne strukture Vojvodine prema teritorijalnoj i nacionalnoj pripadnosti, Mirjana Bobić pratila je bračnost stanovništva na početku trećeg milenijuma, Nada Polovina proučavala je demografski rast u kontekstu razvoda braka i vanbračnog partnerstva, Mirjana Šuljmanac-Šećerov prikazala je zapošljavanje i zaposlenost u Vojvodini i kretanje na tržištu rada, Katarina Čobanović i Željko Petrović odnos poljoprivrednog stanovništva AP Vojvodine i ruralnog razvoja, Slobodanka Markov proučavala je promene u obrazovnoj strukturi stanovništva Vojvodine, Nada Vidić stanovništvo sa višim i visokim obrazovanjem u Vojvodini, Iren Gabrić-Molnar predstavila je vitalne karakteristike, obrazovnu strukturu i perspektivu vojvođanskih Mađara, Nada Raduški govorila je o etničkom diverzitetu stanovništva, Željko Bjeljac pratio je demografsko kretanje rumunske populacije u Vojvodini, Radmila Vićentijević je u ogledalu statističkih podataka govorila o ženama i muškarcima u Beogradu, Radoslav Stevanović analizirao je prirodno kretanje stanovništva Vojvodine po tipu naselja, a Branislav S. Đurđev i Milan Cvetanović predstavili su projekat proučavanja nupcijaliteta u vojvođanskim selima.

Peta sesija simpozijuma bila je posvećena *demografskom stanju u susednim regionima* i na njoj je predstavljeno 9 radova. Predrag Mandić ispitivao je informisanost stanovništva evroregije DKMT, Drenka Vuković govorila je o socijalnim implikacijama demografskih promena u zemljama Evropske unije, Dragana Milošević skrenula je pažnju na trgovinu ljudima u Srbiji 2000-2005, Draško Marinković prikazao je stanje i perspektive demografskog razvoja geoprostora Republike Srpske, a Jovanka Vuković pronatalitetne aktivnosti sistema dečije zaštite u Republici Srpskoj. Imre Nađ je pratio migraciju inteligencije iz Vojvodine i njihovo prilagođavanje uslovima u Mađarskoj, Tibor Sarvak i Žolt Soboslai predstavili su rezultate istraživanja o značaju identiteta i svesti ljudi o lokalnoj i regionalnoj pripadnosti u županijama Bač-Kiškun, Bekeš i Čongrad, a Gabor Piriši i Andraš Tročanji ukazali su na demografske procese u Mađarskoj i njihove manifestacije u malim gradovima. U poslednjem izlaganju predstavljeno je i demografsko stanje u udaljenom Uzbekistanu.

Prilikom završne diskusije bilo je predloga da se ovaj simpozijum održava svake godine. Konstatovano je da visoki troškovi ne dozvoljavaju realizaciju ove privlačne i korisne ideje. Svi prijavljeni i pozitivno ocenjeni referati biće objavljeni u Zborniku Matice srpske za društvene nauke u 2006. godini. Naredni simpozijum zakazan je za 2009. godinu, sa namerom da bude još obuhvatniji i brojniji.

*Branislav S. Đurđev,
Milan Cvetanović*